

2. A MINTA, AZAZ A VÁLASZADÓ SZERVEZETEK FŐBB JELLEMZŐI (POÓR JÓZSEF - BACHMANN-MATISA JÚLIA)

Ez a fejezet a felmérésben részt vett szervezetek fontosabb jellemzőiről ad áttekintő jellemzést. Először a mintabeli válaszadók szektorális és ágazati hovatartozását mutatjuk be, ami alapján mintánk reprezentativitásáról formálunk képet. A továbbiakban pedig olyan, a HR gyakorlatokat befolyásoló tényezők mintabeli jellemzőit tárjuk fel, mint: a válaszadó szervezetek kora, tulajdonlási és irányítási sajátosságai, valamint mérete és foglalkoztatottainak jellemzői.

2.1. SEKTORÁLIS ÉS ÁGAZATI HOVATARTOZÁS

Kérjük, jelezze, hogy az Ön szervezete mely szektorba tartozik!

1. táblázat: A válaszadó szervezetek szektorális hovatartozása*

Szektorok	Alkalmazotti létszám-kategóriák szerinti válaszok								Összes szervezet	
	100 fő alatt		100-249 fő		250-999 fő		1000 fő és fölötte			
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Magánszektor	116	77,3	43	84,3	43	69,4	32	69,6	234	75,7
Közszféra	28	18,7	7	13,7	13	21,0	11	23,9	59	19,1
Nonprofit	4	2,7	0	0,0	5	8,1	0	0,0	9	2,9
Vegyes (köz- és magánsz.)	2	1,3	1	2,0	1	1,6	3	6,5	7	2,3
Összesen	150	100,0	51	100,0	62	100,0	46	100,0	309	100,0

*Megjegyzés: 2 hiányzó válasz

A vizsgált szervezetek összességének **háromnegyede (75,7%) a magánszektorban tevékenykedik**, a közszférát pedig a válaszadók mintegy 1/5-e reprezentálja. Közöttük a **kisebb méretű válaszadók** esetében némileg magasabb a **versenyszféra** cégeinek, a **nagyobbak** között pedig a **közszféra** intézményeinek az aránya.

A nonprofit szektort a 100 fő alatti kategóriából 4, a 250-999 fő közötti kategóriából 5 szervezet képviseli, mintabeli részarányuk (2,9%) éppúgy elhanyagolható, mint a vegyes cégek mindösszesen belüli aránya (2,3%).

Kérjük, jelölje be szervezete működési területének fő ipari vagy szolgáltatási ágazatát!

2. táblázat: A válaszadó szervezetek ágazati hovatartozása

Ágazatok	Alkalmazotti létszám-kategóriák szerinti válaszok								Összes szervezet	
	100 fő alatt	%	100-249 fő	%	250-999 fő	%	1000 fő és fölötte	%		
A. Mezőgazdaság, vadászat, erdészet, halászat, bányászat	9	6,0	3	5,7	1	1,6	4	8,7	17	5,5
B. Élelmiszer, ital, textil-, fa és papír-, kőolaj-,...	14	9,3	4	7,5	5	8,1	2	4,3	25	8,0
C. Vegyi, gyógyszerészeti és gyógyászati kémiai t...	5	3,3	2	3,8	1	1,6	1	2,2	9	2,9
D. Fémalapanyag és fémfeldolgozási termékek, műan...	10	6,7	5	9,4	4	6,5	1	2,2	20	6,4
E. Számítógép, elektronikai termékek, elektromos b...	8	5,3	0	0,0	2	3,2	2	4,3	12	3,9
F. Gépek és berendezések gyártása	3	2,0	2	3,8	3	4,8	1	2,2	9	2,9
G. Járműgyártás	3	2,0	3	5,7	4	6,5	2	4,3	12	3,9
H. Egyéb feldolgozóipar	2	1,3	4	7,5	1	1,6	0	0,0	7	2,3
I. Villamos energia-, gáz-, gőz- és vízellátás, h...	2	1,3	2	3,8	2	3,2	2	4,3	8	2,6
J. Építőipar	14	9,3	5	9,4	2	3,2	2	4,3	23	7,4
K. Nagy- és kiskereskedelem	11	7,3	6	11,3	3	4,8	5	10,9	25	8,0
L. Szállítás és raktározás	5	3,3	0	0,0	1	1,6	2	4,3	8	2,6
M. Szálláshely-szolgáltatás, könyvkiadás, műsors...	3	2,0	3	5,7	1	1,6	1	2,2	8	2,6
N. Távközlési, informatikai és egyéb információs...	7	4,7	1	1,9	1	1,6	4	8,7	13	4,2
O. Pénzügyi, biztosítási tevékenység	5	3,3	2	3,8	3	4,8	4	8,7	14	4,5
P. Számítási, gazdálkodási, építészeti, mérnök...	5	3,3	0	0,0	1	1,6	2	4,3	8	2,6
Q. Közigazgatás és kötelező társadalombiztosítás	8	5,3	1	1,9	5	8,1	4	8,7	18	5,8
R. Oktatás	6	4,0	0	0,0	3	4,8	2	4,3	11	3,5
S. Humán-egészségügyi szolgáltatások, a bentlaká...	5	3,3	2	3,8	3	4,8	1	2,2	11	3,5
T. Egyéb szolgáltatás	25	16,7	8	15,1	16	25,8	4	8,7	53	17,0
Összesen	150	100,0	53	100,0	62	100,0	46	100,0	311	100,0

Mintánkról a válaszadók fő működési területeit, azok ágazati hovatartozását illető részletes megoszlását a 2. táblázat mutatja. A három főbb nemzetgazdasági ágat reprezentáló összevont értékeik szerint válaszadó szervezetek 5,5% százaléka különböző mezőgazdasági területekről kerül ki. Az ipar és az építőipar különböző alágazatait reprezentálók mintabeli aránya 40,3%, míg a szolgáltatási szektor alágazatai összesen 54,2%-ot tesznek ki. A jelzett válaszadói adatok megoszlási arányai – a tercier szektor a másik kettő javára megvalósuló némi alulreprezentáltsága mellett – megközelítőleg összhangban vannak a különböző szektorok a GDP-hez történő hozzájárulási arányaival (KSH, 2022).

2.2. A VÁLASZADÓ SZERVEZETEK KORA, TULAJDONLÁSI ÉS IRÁNYÍTÁSI SAJÁTOSSÁGAI

A szektorral és ágazattal jellemzett működési területek mellett a HR gyakorlatok kapcsán a befolyásoló területek között szerepet játszhat a válaszadó cég/intézmény kora is. A mintabeli jellemzőkről e tekintetben az alapítás időszakát vizsgálva alkothatunk képet.

Melyik évben alapították az Ön szervezetét?

3. táblázat: A válaszadó szervezetek alapítási éve*

Az alapítás éve	Alkalmazotti létszám-kategóriák szerinti válaszok								Összes szervezet	
	100 fő alatt		100-249 fő		250-999 fő		1000 fő és fölött			
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
1949 előtt	2	1,4	0	0,0	0	0,0	8	20,5	10	3,5
1949-1988	10	7,1	6	12,2	6	11,1	3	7,7	25	8,9
1989-1999	53	37,9	20	40,8	25	46,3	15	38,5	113	40,1
2000-2009	39	27,9	10	20,4	12	22,2	5	12,8	66	23,4
2010 után	36	25,7	13	26,5	11	20,4	8	20,5	68	24,1
Összesen	140	100,0	49	100,0	54	100,0	39	100,0	282	100,0

*Megjegyzés: 29 hiányzó válasz

A válaszadó szervezetek **legmagasabb hányadának (40,1%-ának) alapítási éve a rendszerváltás első évtizedére (1989-1999) esik** úgy, hogy minden létszám-kategóriában ehhez az időszakhoz köthetőek a legmagasabb hányadosok. Válaszadóink egyik negyedét 2000 első évtizedében alapították, másik negyede pedig még alig 10 éve működik, ám közöttük majd minden méretkategória azonos arányban szerepel, azaz **a legnagyobbak mintegy 1/5-e is fiatal cégeknek tekinthető.**

Az 1949 előtt alapított szervezetek felmérésünkben csak 3,5%-ban reprezentáltak és az 1949-1988 között alapítottak is viszonylag alacsony (8,9%) arányban szerepelnek kutatásunkban. (Chikán, 2020).

❖ Tulajdonlás, irányítás a szervezetekben

A következő, a HR gyakorlatok alakulását gyakran befolyásoló területek, a tulajdonosok jellemzői, azaz hogy családi vagy nem családi tulajdonú és irányítású-e a válaszadó szervezet vagy esetleg külföldi vagy magyar tulajdonú és önálló szervezet-e, vagy egy nagyobb cég/intézmény része.

A vállalat alapvetően egy család tulajdonában és/vagy irányítása alatt van?

4. táblázat: A családi tulajdonú válaszadó szervezetek és irányításuk*

Tulajdonlás /irányítás		Alkalmazotti létszám-kategóriák szerinti válaszok								Összes szervezet	
		100 fő alatt		100-249 fő		250-999 fő		1000 fő és fölötte			
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Nem családi tulajdonú		50	43,9	22	53,7	26	56,5	22	64,7	120	51,1
Családi tulajdonú		64	56,1	19	46,3	20	43,5	12	35,3	115	48,9
ebből:	Családi tulajdonú aki az irányításban aktív	61		18		19		11		109	
	Családi tulajdonú, de az nem vesz részt aktívan az irányításban	3		1		1		1		6	

*Megjegyzés: 76 hiányzó válasz

Válaszadóink majdnem **fele-fele arányban működnek családi vagy nem családi tulajdonban**. Az előbbieket esetében a **család** méretkategóriától függetlenül szinte minden válaszadónál **aktívan részt vesz az irányításban**. A **nem családi tulajdonban álló** szervezetek válaszadói közötti súlya – a legkisebb, 100 fő alattiakat leszámítva – fokozódó mértékben haladja meg a családi tulajdonban állókat, úgy, hogy az **1000 fő fölöttiekénél részarányuk már a 2/3-ot is meghaladja**.

Mások felmérései, megállapításai szerint egyébként Magyarországon a mikro-vállalkozások 95%-át, a közép- és nagyvállalatok 20%-át adják a családi vállalkozások (Bogdány, Szépfalvai & Balogh, 2019, 72).

❖ Összetett, nagyméretű szervezetek válaszadói

Az Ön szervezete, illetve az a részegység, amelyre vonatkozóan a kérdőívet kitöltötte, egy...

5. táblázat: A válaszok által lefedett szervezetek, szervezeti egységek jellege*

Tulajdonlás/ telephelyek	Alkalmazotti létszám-kategóriák szerinti válaszok								Összes szervezet	
	100 fő alatt		100-249 fő		250-999 fő		1000 fő és fölötte			
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
A. Nemzetközi szervezet központja	3	2,0	1	2,0	5	8,3	2	4,3	11	3,6
B. Magyar tulajdonú szervezet központja	13	8,7	7	13,7	7	11,7	5	10,9	32	10,4

Tulajdonlás/ telephelyek	Alkalmazotti létszám-kategóriák szerinti válaszok								Összes szervezet	
	100 fő alatt		100-249 fő		250-999 fő		1000 fő és fölötte			
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
C. Külföldi tulajdonú szervezet helyi leányvállalata	26	17,3	15	29,4	11	18,3	14	30,4	66	21,5
D. Magyar tulajdonú szervezet leányvállalata	3	2,0	1	2,0	7	11,7	3	6,5	14	4,6
E. Önálló szervezet, egynél több telephellyel	53	35,3	15	29,4	18	30,0	11	23,9	97	31,6
F. Önálló szervezet, egy telephellyel	52	34,7	12	23,5	12	20,0	11	23,9	87	28,3
Összesen	150	100,0	51	100,0	60	100,0	46	100,0	307	100,0

*Megjegyzés: 4 hiányzó válasz

Tulajdonlás, illetve telephelyek szempontjából a **tipikus válaszadónk önálló szervezet**, egynél több telephellyel (31,6%). Ezeket gyakorisági szempontból a szintén önálló, de egy telephelyes cégek követik. Ezek mintabeli együttes **részaránya 2/3-os**. A válaszadók több, mint **1/5-e viszont külföldi tulajdonú szervezet helyi leányvállalata**, melyek méretkategóriájukat illetően **legszámosabban a 100 fő alatti válaszadók között található**k.

Amennyiben a válaszadó szervezete egy nagyobb vállalat/intézmény(csoport) része, a válaszok a Magyarországon működő szervezeti egységek egészére vonatkoznak-e?

6. táblázat: A válaszok érvényességi területei nagyméretű intézmények, vállalatok esetén *

Szervezet típusa		Alkalmazotti létszám-kategóriák szerinti válaszok								Összes szervezet	
		100 fő alatt		100-249 fő		250-999 fő		1000 fő és fölötte			
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
A válaszadó szervezete egy nagyobb vállalat/ intézmény (csoport) része	„A” **	45	30,2	23	43,4	23	37,1	24	53,3	115	37,2
	„B” ***	18	12,1	7	13,2	7	11,3	5	11,1	37	12,0
A válaszadó szervezete nem egy nagyobb vállalat /intézmény része		86	57,7	23	43,4	32	51,6	16	35,6	157	50,8
Összesen		149	100,0	53	100,0	62	100,0	45	100,0	309	100,0

*Megjegyzés: 2 hiányzó válasz)

„A” ** = Az e szervezetből érkező válaszok a Magyarországon működő szervezeti egységek egészére vonatkoznak

„B” *** = Az e szervezetből érkező válaszok csak a Magyarországon működő szervezeti egységek egyikére vonatkoznak

A válaszadó szervezetek majdnem fele (49,2%) egy nagyobb vállalat, vagy intézmény része úgy, hogy az e szervezetektől érkező válaszok meghatározó arányban a Magyarországon működő szervezeti egységek egészére vonatkoznak. A minta másik felét alkotó cégek nem egy nagyobb szervezet részei (ahogy ezt az előző kérdés válaszaiból is láthattuk), azaz a HR gyakorlatukat bemutató válaszok **önálló szervezeteket mutatnak be.** Köztük pedig a 100 fő alattiak részaránya a meghatározó.

2.3. A VÁLASZADÓ SZERVEZETEK MÉRETE, FOGLALKOZTATOTTAINAK LÉTSZÁMA ÉS ÖSSZETÉTELE

A HR gyakorlatok sokféle – már az eddigiek során is érintett – befolyásoló tényezője között a sokak által legerőteljesebben hatónak elfogadott elem: a szervezeti méret, melynek jellemzői közül vizsgálati szempontunkból a foglalkoztatottak száma bír meghatározó jelentőséggel.

❖ A válaszadó szervezetek mérete

Megközelítően hány embert foglalkoztat (alkalmazottként) az Ön szervezete?

7. táblázat: A válaszadó szervezetek méret, azaz létszám-kategóriák szerinti megoszlása

Összlétszám	A válaszadó szervezetek mérete	
	n	%
100 fő alatt	150	48,5
100-249 fő	53	17,2
250-1000 fő	62	20,1
1001-2000 fő	13	3,9
2001-5000 fő	25	7,8
5000 fő felett	8	2,6
Összesen	311	100,0

A Cranet módszertanában szereplő minimum létszámhatár 100 fő. Jelen felmérésünk legkisebb méretű szervezetei közé saját vizsgálati céljaink teljesítése érdekében (a 10 fő alatti mikro vállalkozásokat kizárva) a kisméretű cégek is bekerültek. Mindezek eredményeként mintánkban a kérdőív kitöltésében részt vevő vállalatok **majdnem fele (48,5%) a 100 fő alatti cégek közül kerül ki.** Válaszadóink között a még **KKV kategóriába** tartozó (250 fő alatti) válaszadó cégek száma 53, azaz ezek együttesen a válaszadók mintegy 65%-át adják.

Ezt a kategóriát a mintánkban **1/5-ös részarányal (20,1%) a 250-999 főt foglalkoztatók követik. A legnagyobbak** között a legmagasabb arányt (7,8%) a 2001-5000 főt foglalkoztató válaszadók képezik. Azonban az 1000 fő és az afeletti foglalkoztatottal rendelkező válaszadók három méretkategóriáját alkotó válaszadók együttes részaránya sem éri el a **15%-ot**, így e jelentésben ezek összevonva, az 1000 vagy több fő kategóriában szerepelnek.

A legalább 100 fős létszámmal rendelkező cégekről hivatalos statisztikai adat nem áll rendelkezésre, hiszen a standard létszám-kategóriák (50-249 és 250 és afelett) ennek kiszámolását nem teszik lehetővé.

Az EMIS (<https://lib.uni-obuda.hu/emis-gazdasagi-adatbazis>) 2019-es, illetve 2020-as létszámadatok alapján azonban megállapítható, hogy Magyarországon 2896 legalább 100 fős létszámmal rendelkező cég van. Ebből kiszűrve a 249 fő felettiek számosságát, 1092 céget kapunk. A KSH hivatalos adatai alapján (Stadat 9.1.1.4. A regisztrált vállalkozások száma létszám-kategória szerint) 2020-ra a 249 fő feletti a regisztrált társas vállalkozások száma: 1051 db, vagyis az EMIS darabszáma megbízhatónak tekinthető a legnagyobb cégek körében. Így a 100-249 fős kategóriára is elfogadhatjuk az 1804 db céget alapsokaságnak. A tisztított mintánk **mintavételi arányát** az EMIS adatokhoz viszonyítva mindezek alapján megállapítható, hogy azok a 100-249 kategóriában 2,8%, a 250 felettiben 9,9%-ot, míg **összesen 5,5%-ot mutatva megfelelő reprezentativitást biztosítanak.**

A kérdőíven szereplő kérdések alapján a válaszadóknál **foglalkoztatottak összetételéről** is áttekintés adható, több szempont szerint is. Ezek: nem, kor, alkalmazotti kategória és a végzettség.

❖ Nem

8. táblázat: A válaszadóknál foglalkoztatottak nemek szerinti száma és megoszlása*

Nemek (fő)	Alkalmazotti létszám-kategóriák szerinti válaszok								Összes szervezet	
	100 fő alatt		100-249 fő		250-999 fő		1000 fő és fölötté			
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Férfi	1808	39,2	3591	40,4	12081	43,6	98979	57,1	116459	54,3
Nő	2801	60,8	5302	59,6	15637	56,4	74366	42,9	98106	45,7
Összesen	4609	100,0	8893	100,0	27718	100,0	173345	100,0	214565	100,0

*Megjegyzés: 9 hiányzó válasz

A válaszadók összességénél foglalkoztatottak kicsit **több, mint fele** (54,3%) **férfi**. Érdekes, hogy a férfiak az átlagosnál magasabb arányban (57,1%) találhatóak a **legnagyobb méretű válaszadóknál**. A **nők aránya viszont a kisebb méretű válaszadóknál** átlagos részarányukat lényegesen meghaladóan (56-60%) **magas**.

❖ **Kor**

Kérjük, jelölje a 25 évesnél fiatalabb és az 50 évesnél idősebb alkalmazottak hozzávetőleges arányát!

9.. táblázat: A fiatalabb és az idősebb alkalmazottak részaránya*

Életkor	0%	1 – 5%	6 – 20%	21 – 50%	>50%	Összesen
100 fő alatti szervezetek (150)						
25 éves vagy fiatalabb	14	60	62	10	3	149
50 éves vagy idősebb	12	28	48	48	14	150
100-249 fős szervezetek (53)						
25 éves vagy fiatalabb	3	23	19	5	2	52
50 éves vagy idősebb	0	8	22	14	8	52
250-999 fős szervezetek (62)						
25 éves vagy fiatalabb	5	24	31	2	0	62
50 éves vagy idősebb	2	4	22	30	4	62
1000 fő és fölette szervezetek (46)						
25 éves vagy fiatalabb	5	17	19	2	1	44
50 éves vagy idősebb	0	8	12	24	1	45
Összes szervezet (311)						
25 éves vagy fiatalabb	27	124	131	19	6	307
50 éves vagy idősebb	14	48	104	116	27	309

*Megjegyzés: 12 hiányzó válasz

A felmérésből az derül ki, hogy a válaszadó szervezetek legmagasabb arányát (42,7%-ánál) érintően igaz, hogy a foglalkoztatottak 6-20%-át a 25 év alatti korosztály alkotja, miközben legtöbbszörnél (37,5%) az jellemző, hogy az 50 évesek vagy idősebbek aránya 21-50% közötti. Azaz **a teljes mintában magasabb a legidősebb, mint a legfiatalabb korosztály foglalkoztatottakon belüli aránya**.

Az előzőekben vázolt tendencia az egyes méretkategóriákban vizsgálva nem mutat a teljes mintáétól lényegesen eltérő gyakorlatot.

❖ **Alkalmazotti kategória**

Kérjük, adja meg az alkalmazottak alábbi kategóriák szerinti arányait!

10. táblázat: A foglalkoztatottak munkakör-csoportonkénti összetétele*

	Alkalmazotti létszám-kategóriák szerinti válaszok				Összes szervezet
	100 fő alatt	100-249 fő	250-999 fő	1000 fő és fölötte	
	%	%	%	%	
Vezetők / Menedzserek	11,8	8,4	7,7	21,4	19
Szellemi (szak-) alkalmazottak (nem vezetők)	40,0	31,6	26,5	38,8	37
Irodai/admin. és/ vagy fizikai dolgozók	48,2	60,0	65,8	39,8	44
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

*Megjegyzés: 1 hiányzó válasz

A válaszadó szervezetek összlétszámának **legmagasabb arányát** (44%) az **irodai/adminisztratív és/vagy fizikai dolgozók** alkotják. Őket a szellemi (szak-)alkalmazottak (37%), rétege követi, a **vezetők/menedzserek** csoportjának mintabeli **résaránya pedig 19%**.

Az átlagtól való eltérést méretkategóriánként vizsgálva megállapítható, hogy míg az **irodai/adminisztratív és/vagy a fizikai dolgozók** részaránya a **közepes méretű cégkategóriákban átlag feletti**, a **legkisebbekben és a legnagyobbakban átlag alatti**.

A **szellemi (szak)alkalmazottak** átlagosan **1/3-ot meghaladó rétege a legkisebb és a legnagyobb méretű válaszadóknál ugrik erősebben az átlag fölé** – talán mert az utóbbiban e kategóriában erőteljesebb a nagyobb méretű közszférabeli intézmények részaránya.

A **vezetők** átlagot meghaladó részaránya a legkisebb válaszadóknál fordul elő.

❖ Felsőfokú végzettségűek

9. táblázat: A felsőfokú végzettségű alkalmazottak aránya*

A válaszadó szervezetek	0%	1 – 5%	6 – 20 %	21 – 50%	>50%	Összesen
100 fő alatt	6	37	36	31	39	149
100-249 fő	0	13	19	11	9	52
250-999 fő	1	10	25	15	11	62
1000 fő és a felett	1	3	17	9	16	46
Összes szervezet	8	63	97	66	75	309

*Megjegyzés: 2 hiányzó válasz

A válaszadó szervezetek legnagyobb hányadánál (31,4%) az jellemző, hogy a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya 6-20% közötti. Mintegy negyedük viszont úgy működik, hogy a felsőfokú végzettségűek részaránya az alkalmazottak felét is meghaladó mértékű. A legkisebb méretű válaszadókon kívül ezt az utóbbi (magas) arányszámot a legnagyobb méretű szervezeteknél (közsféra!) haladják meg. A legkisebbeknél pedig az átlag közeli magas (26,2%) arány jellemző. A legkisebb méretű válaszadónál fordul elő, hogy egyáltalán nincs diplomás alkalmazottjuk. Egyedül ebben a körben igaz az is, hogy a válaszadók között majd azonos a felmérésünkben alkalmazott négy százaléksávba kerülő cégek száma. Azaz ez a méretkategória mutatja a legheterogénebb képet. Valószínűleg azért, mert itt több, más szervezeti jellemző (pl. ágazat, szektor, alapítás éve, tulajdonos) együttes érvényesülése erőteljes hatású.

2.4. SZAKIRODALMI FORRÁSOK A 2. FEJEZETHEZ

1. Blahó A., Czakó E. & Poór J. (2021). *Nemzetközi menedzsment*. Budapest: Akadémiai Kiadó.
2. Bogdány E., Szépfalvai A. & Balogh Á. (2019). Hogyan tovább családi vállalkozások utódlási jellemzői és nehézségei. *Vezetéstudomány*, 50(2), 72-85. ISSN 0133- 0179 DOI: 10.14267/VEZTUD.2019.02.06
3. Chikán A. (2020). *Vállalatgazdaságtan*. Budapest: Akadémiai Kiadó.
4. ITM (2019). A magyar mikro-, kis- és középvállalkozások megerősítésének stratégiája 2019-2030.. Budapest: Innovációs és Technológiai Minisztérium (ITM).
5. Kása R., Radácsi L. & Csákné Filep J. Családi vállalkozások definíciós operacionalizálása és hazai arányuk becslése a kvv-szektoron belül. *Statisztikai Szemle*, 97(2). 146—174.
6. KSH (2021). 3.2.1.3. A regisztrált gazdasági szervezetek száma – GFO'14 (2014–). Budapest: Központi Statisztikai Hivatal (KSH).

7. KSH (2022). 21.1.3.3. A bruttó hozzáadott érték megoszlása nemzetgazdasági ágak szerint, 2020 – ESA2010 [százalék]. Budapest: Központi Statisztikai Hivatal (KSH). https://www.ksh.hu/stadat_files/gdp/hu/gdp0081.html (Letöltve: 2022. június 24.)
8. Origo (2022). Rekordszinten a női foglalkoztatás Magyarországon. <https://www.origo.hu/gazdasag/20220308-nok-foglalkoztatasi-magyarorszag.html> (Letöltve: 2022. június 22.)
9. Világgazdaság (2018). Kis- és középvállalat a magyar cégek több mint 99 százaléka. Világgazdaság, <https://www.vg.hu/vilaggazdasag-magyar-gazdasag/2018/11/kis-es-kozepvallalat-a-magyar-cegek-tobb-mint-99-szazaleka> (Letöltve: 2022. június 24.)